

Repensar el model educatiu

12

L'alt índex d'abandonament escolar o els pobres resultats en els darrers informes PISA han fet que repensar el model educatiu sigui una urgència. Avançar cap a una major autonomia dels centres -amb el model finlandès com a paradigma-, impulsar sistemes pedagògics propis o apostar per models educatius alternatius són algunes de les opcions que estan guanyant protagonisme.

Andrea Cosialls

Els resultats dels darrers informes PISA han encès totes les alarmes pel que fa a l'eficàcia del sistema educatiu espanyol. Segons l'últim estudi corresponent a l'any 2012, el rendiment dels estudiants en acabar l'educació obligatòria se situa per sota de la mitjana dels països de l'OCDE i a la cua en matèries com matemàtiques, lectura i ciències. D'altra banda, l'índex d'abandonament escolar és dels més alts d'Europa, amb el 23,6% el 2013. Però, fins a quin punt tenen a veure aquestes dades amb el model educatiu actual?

Si bé és cert que la resposta no és evident, l'informe PISA recomana, entre d'altres qüestions, una major

autonomia dels centres educatius. En aquest sentit, totes les mirades es dirigeixen envers el reeixit model finlandès, que encapçala els rànquings europeus gràcies als excel·lents resultats dels seus estudiants. El seu sistema educatiu es basa en el model comprensiu, que advoca per l'equitat, les destreses i la creativitat de cada estudiant. Entre els aspectes clau hi ha el nivell d'excel·lència de la professió de mestre i que es tracta d'un model molt descentralitzat, on el 90% del currículum s'elabora a nivell municipal i és la pròpia comunitat -amb una estreta participació de les famílies- qui adapta els continguts a la realitat de cada centre.

A l'Estat espanyol, en canvi, el

model educatiu ha estat tradicionalment centralista, fet que s'ha traduït en la poca capacitat de decisió dels centres. Tot i això, hi ha escoles que es desmarquen d'aquesta línia dominant i han implantat un sistema pedagògic propi. És el cas de l'escola privada Súnion de Barcelona -amb una metodologia que potencia l'autonomia i la responsabilitat de cada alumne mitjançant material didàctic dissenyat pels mateixos professors, horaris canviants o tasques cooperatives per promoure les habilitats socials dels joves- o de l'escola l'Horitzó, que compta amb espais oberts polivalents on es desenvolupa un aprenentatge dinàmic i on s'hi barregen alumnes de diferents edats.

L'ESCOLA LLIURE

Tanmateix, la voluntat de construir un sistema educatiu alternatiu a l'oficial menys uniformitzador està guanyant terreny amb l'anomenada escola lliure, en què no existeix cap currículum previ i on aquest es va generant en l'acció i amb una gran participació de les famílies. Aquest tipus de pedagogia no directiva es basa en el respecte al ritme de cada infant i en la seva individualitat amb l'objectiu de despertar la seva pròpia creativitat i interès per aprendre. Les escoles que apliquen la metodologia lliure beuen de diverses corrents pedagògiques, com la Waldorf o la Montessori, i totes es basen en què siguin els infants els qui aprenen a través de les seves necessitats i l'experimentació, mentre que el mestre és més un observador i acompanyant que no pas un director que dóna ordres.

Des del Col·legi de Pedagogs de Catalunya, la visió dels models educatius alternatius és transversal. Més

enllà de valorar l'eficàcia de cada mètode, la seva vicepresidenta, Victòria Gómez Serés, aposta per potenciar la competència reflexiva del docent: "Es tracta d'una competència subjacent a totes les altres que el docent activa de forma quasi permanent per dur a terme qualsevol funció en l'àmbit educatiu i que suposa la mobilització completa del seu bagatge, coneixements, expe-

riències, dimensió moral i emocional." Per a Gómez Serés, aquesta competència ha de donar resposta a les necessitats de qualsevol model educatiu, ja que "el veritable professional no recorre a fórmules estandarditzades o principis pedagògics, sinó que davant de cada situació elabora la resposta adequada, sent cada vegada més autònom i millorant el sistema educatiu."

Complementar l'escola

A banda de l'educació primària i secundària, també existeixen mètodes que busquen millorar determinades competències i que poden ajudar a obtenir uns millors resultats acadèmics. Un exemple és Kumon, un centre d'estudis complementari a l'escola en què, gràcies a un mètode propi de

matemàtiques i lectura, els alumnes adquireixen habilitats d'aprenentatge autodidacta que milloren la motivació. Funciona a partir de programes personalitzats i, segons asseguren els seus professionals, els nens superen el nivell mitjà de competència acadèmica propi de la seva edat.